

Komunikační doporučení

KONEC NOUZOVÉHO STAVU

Připravil Krizový informační tým
Ministerstva vnitra České republiky

Aktualizováno 15. 6. 2022

Shrnutí

Dne 30. června 2022 skončí nouzový stav, který vláda vyhlásila kvůli migrační krizi způsobené ruskou invazí na Ukrajinu.

Podpora pomoci válečným uprchlíkům rychle klesá. Očekávání ve společnosti jsou rekordně pesimistická, podobně jako v době ekonomické krize. Do příjmové chudoby se propadla každá šestá domácnost.

Doporučujeme proto využít ukončení nouzového stavu ke koordinované komunikaci směrem k veřejnosti s těmito cíli:

1. **Předejít strachu**, že stát nezvládne počet Ukrajinců utíkajících před válkou, a ukázat, že je situace pod kontrolou a nezhoršuje se.
2. Vysvětlit, že **s koncem nouzového stavu nemizí potřeba pomáhat Ukrajině a Ukrajincům**, neboť válka ještě nekončí.
3. Ujistit, že **vláda rozumí obavám občanů** ze zhoršení ekonomické a bezpečnostní situace a má na ně odpovědi.

Kontext

Nouzový stav, který vláda vyhlásila kvůli migrační krizi způsobené ruskou invazí na Ukrajinu, skončí 30. června 2022. Nezbytnost nouzového stavu členové kabinetu zdůvodňovali tím, že má nejen vládě, ale i krajům, obcím a dalším institucím umožnit flexibilně, rychle a koordinovaně pomáhat uprchlíkům, kteří utíkají do České republiky před ruskou agresí na Ukrajině.

Ačkoli premiér i členové vlády opakovaně ujišťovali, že se vyhlášení nouzového stavu nikterak nedotkne českých občanů, s jeho koncem vyvstává potřeba srozumitelně vysvětlit, proč ho již po 1. červenci 2022 není nadále potřeba, když válka stále trvá a její dopady tíživě pocítuje čím dál tím více českých domácností, které se musejí vyrovnávat s rostoucími cenami zboží a služeb.

Komunikační cíle

PRIMÁRNÍ

1

Předejít strachu a nejistotám, že stát nezvládne počet Ukrajinců na útěku před válkou, a ukázat, že situace je pod kontrolou a nezhoršuje se.

2

Vysvětlit, že s koncem nouzového stavu nemizí potřeba pomáhat Ukrajině a Ukrajincům, protože válka zjevně nekončí.

3

Připomenout, že **důvodem pokračující krize** a jejích dopadů na Českou republiku je rozpínavá a agresivní **politika Vladimíra Putina**.

4

Ujistit občany, že vláda rozumí jejich obavám ze zhoršení ekonomické a bezpečnostní situace a má na ně odpovědi.

Aktuální nálady ve společnosti ^[1]

SHRNUTÍ

Podpora pomoci válečným uprchlíkům rychle klesá. Očekávání ve společnosti jsou rekordně pesimistická, podobně jako v době ekonomické krize v letech 2010-2012.

Souhlasíte s rozhodnutím, že ukrajinští uprchlíci dostanou pobytové oprávnění v ČR na jeden rok?

ZAČÁTEK DUBNA

Určitě ano 24%

Spíše ano 41%

Určitě ne 20%

Rozhodně ne 15%

KONEC KVĚTNA

Určitě ano 22%

Spíše ano 33%

Určitě ne 23%

Rozhodně ne 22%

ZDROJ: STEM

- **Česká společnost Ukrajině a Ukrajincům masivně pomáhá**, celková podpora je ovšem dána zejména odporem vůči Rusku a jeho politice. Během zhruba šesti týdnů klesla podpora pomoci ukrajinským uprchlíkům o 10 procentních bodů.
- **Ekonomická očekávání obyvatelstva jsou nejnegativnější od počátku pandemie covidu-19.**^[2]
Celkový pesimismus ohledně směřování země je na úrovni let 2010-2012, tj. hospodářské krize.
- **S prodlužováním války čeští občané postupně ztrácejí zájem o válku a její souvislosti.** S předpokládaným zamrznutím konfliktu lze očekávat, že o ni ztratí zájem další části společnosti. Lidé se budou více soustředit na domácí těžkosti, přičemž zhruba třetina obyvatelstva je náchylná uvěřit nejrůznějším konspiračním teoriím a prokremelským dezinformacím, které jejich obavy zveličují.
- **Polovina české společnosti podporuje prozápadní a proevropskou orientaci České republiky** a souhlasí s kroky vlády. Přes 30 procent obyvatel ale pochybuje o ruském zavinění současné krize.
- **Čeští občané se většinou domnívají, že si stát s náporem ukrajinských uprchlíků neporadí**, což ještě zhorší jejich životní úroveň.

Společenská a bezpečnostní rizika

- Velké ekonomické obavy obyvatelstva a s nimi spojená frustrace má potenciál vyústit v protesty, vyvolat projevy nenávisti, rozdmýchat šíření nepravdivých informací o válečných uprchlících a podrýt podporu humanitární pomoci Ukrajině a Ukrajincům.^[3]
- Násilná radikalizace části společnosti může ohrozit jak bezpečnost českých občanů, tak výkon služeb bezpečnostních složek a případně i ochromit fungování demokratického právního státu.
- Prohlubující se ekonomické problémy některých domácností mohou současně způsobit nárůst sociálního vyloučení, frustrace a rozhořčení a s tím spojené hrozby stoupající kriminality, což má potenciál dále snížit kvalitu soužití a sociální smír.

Doplňující informace

V zájmu ujištění obyvatel České republiky, že se s koncem nouzového stavu nestává situace chaotickou a nekontrolovatelnou, je třeba ukazovat, že **vláda a další instituce postupují podle jasného plánu** (*například v podobě úspěšné adaptace uprchlíků, jejich začleňování na trh práce nebo do vzdělávacího systému*) a sami Ukrajinci se snaží celou situaci státu ulehčit.

Konec nouzového stavu lze dále interpretovat jako konec první „heroické“ fáze pomoci Ukrajině a ukrajinským uprchlíkům. Je možné jej využít k dalšímu poděkování všem, kteří se do pomoci zapojili, připomenout, že pomáhali téměř

všichni čeští občané, a ujistit, že s koncem nouzového stavu naše pomoc Ukrajině a Ukrajincům nekončí. Současně je možné shrnout, že země první fázi zvládla lépe, než mohl kdo očekávat.

Sjednocená komunikace

PŘÍKLADY VYJÁDŘENÍ

- **Končí heroická fáze.** Přichází fáze návratů a dlouhodobé pomoci těm, kteří to nejvíce potřebují.
- **Z Ukrajiny odešlo bezmála sedm milionů lidí, 38 tisíc domovů bylo zničeno a na Ukrajinu každý den dopadají tisíce bomb.**
- **Více válečných uprchlíků se nyní vrací domů.** Zhruba 1000 denně jich míří směrem na Ukrajinu. Tam je často čekají zničené domovy i příležitosti. Ženy a děti, které zůstávají, nesmíme nechat na pospas šíbrům a obchodníkům se strachem a dezinformacemi, kteří je zneužívají.
- **Když Putin nemůže Ukrajinu obsadit, rozhodl se celý svět vyhladovět zavíráním plynu a ničením obilí.** Zničit Ukrajinu hladomorem se pokusil už Stalin. Putin přestane, až když pochopí, že prohrál.
- **Kvůli Putinově brutalitě máme válečnou ekonomiku a nejtemnější období novodobé historie.** Zasáhne to každého, nesmíme strkat hlavu do písku a tvářit se, že se dají dělat zázraky.
- **Nouzovou pomoc pobírají převážně ukrajinské ženy, děti a senioři.** Na 70 tisíc uprchlíků se zaregistrovalo k práci, takže na tuto pomoc přispívají z daní a odvodů. Je mnoho takových, kteří o ni ani nežádali. kteří o ni ani nežádali.

Poznámky

[1] Pokud není uvedeno jinak, sociologická data čerpají z výzkumů Ústavu empirických výzkumů STEM, které ústav pro bono poskytl vládě za účelem zvládnutí současné situace.

[2] **Ekonomická očekávání jsou silně negativní**, i když hodnocení současné situace v domácnostech se zatím tolik nepropadlo.

Roste příjmová chudoba. Zatímco dlouhodobě ohrožovala necelých deset procent domácností, dnes se dotýká více než šestnácti procent z nich, trpí jí tedy každá šestá česká domácnost, přičemž dalších šestnáct procent má nízké příjmy a úspory jim vydrží nejdéle měsíc.

Nejohroženější jsou samostatně žijící důchodci a samoživitelé. U samostatně žijících seniorů příjmová chudoba od listopadu 2021 významně vzrostla, trpí jí 43 procent z nich, v případě samoživitelů je to zhruba polovina.

Průměrná česká domácnost vydává na bydlení 28 procent svého příjmu. Na konci minulého roku to bylo 23 procent. Roste počet domácností, které jsou výdaji na bydlení extrémně zatíženy, dnes jich je přes dvacet procent.

[3] **Vklady českých domácností u bank se v březnu poprvé za pět let snížily.** Meziměsíčně klesly o 26 miliard korun, tedy bezmála o jedno procento. Jde o nejrychlejší pokles od roku 2013.

Čeští občané začínají šetřit. Spotřeba zboží krátkodobé spotřeby klesla o 1,4 a zboží dlouhodobé spotřeby téměř o 9 procentních bodů. Pokles spotřeby je známkou toho, že domácnosti narazily na svá rozpočtová omezení.

Z čísel vyplývá, že domácnosti „dotují“ udržení dosavadní životní úrovně z úspor, přičemž ty ale nebyly ve společnosti rozloženy rovnoměrně, a zejména chudší domácnosti je zpravidla již vyčerpaly.

Vaše dotazy jsme připraveni
zodpovědět na adrese
krit@mvcv.cz